

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: زوج یا زوجه تنها وارث باشند / میراث الأزواج.

بحثمان در این بود که زوج از دنیا برود و هیچ وارثی غیر از زوجه نداشته باشد یا اینکه زوجه از دنیا برود و هیچ وارثی غیر از زوج نداشته باشد که امام رضوان الله علیه در این رابطه فرمودند: «المقصد الثاني: في الميراث بسبب الزوجية: مسألة ١: لا يرث أحد الزوجين جميع المال بسبب الزوجية إلا في صورة واحدة، و هي انحصار الوارث بالزوج و الإمام عليه السلام، فيرث الزوج جميع المال فرضاً و رداً كما تقدم. و قد ظهر ممّا مرّ: أنّ فرض الزوج نصف تارة و ربع اخرى، و فرض الزوجة ربع تارة و ثمن اخرى، و لا يزيد نصيبهما و لا ينقص مع اجتماعهما بأيّ طبقة أو درجة، إلا في الفرض المتقدم آنفاً.»^۱

صاحب جواهر در این رابطه اینطور فرموده: «الثالثة: (أن لا يكون هناك وارث أصلاً من مناسب و لا مساب) عدا الامام عليه السلام (فالنصف للزوج والباقي يرد عليه) على المشهور شهرة عظيمة كادت تكون إجماعاً ، بل عن الشيخين و جماعة دعواه عليه ، وهو الحجة مضافاً إلى المعتبرة المستفيضة »^۲.

این اجماع مدرکی می باشد لذا حجت نیست و عمده همان اخباری هستند که در این باب وارد شده اند.

خب و اما صاحب وسائل اخبار مربوط به این مسئله را در دو باب ذکر کرده، یکی باب ۳ از ابواب میراث الأزواج که مربوط به صورتی است که زوج هست و زوجه فوت کرده و دیگری باب ۴ از ابواب میراث الأزواج که مربوط به صورتی است که زوجه هست و زوج فوت کرده.

دیروز عرض کردم که در باب سوم ۹ خبر از ابی بصیر نقل شده و در باب چهارم نیز ۵ خبر از ابی بصیر نقل شده، ابی بصیر مطلق یحیی بن قاسم اسدی می باشد که از طبقه ۴ است و از نظر وثاقت و جلالت در حد اعلی می باشد، یک بحثی در اینجا وجود دارد که چطور شده که از یک نفر در دو باب ۱۴ خبر نقل شده؟ یعنی ۱۴ دفعه امام معصوم را ملاقات کرده و سوال کرده و جواب شنیده؟ مسلماً اینطور نیست، تقریباً این اشکالی به صاحب وسائل است که نباید از یک نفر ۱۴ خبر نقل کند چرا که طریق متعدد است و نهایتاً همه طرق به ابی بصیر می رسند و اصل خبر یک خبر است که یک مرتبه ابی بصیر از امام پرسیده و جواب گرفته بنابراین مطلب روشن است و در واقع صاحب وسائل به این صورت ۱۴ بار از ابی بصیر نقل کرده.

چند خبر را به عنوان نمونه می خوانیم تا مطلب روشن شود:

خبر اول: ﴿محمد بن الحسن باسناده عن الحسين بن سعيد، عن النضر بن سويد، عن عاصم بن حميد، عن محمد بن قيس، عن أبي جعفر عليه السلام في امرأة

^۱ تحریزالوسيلة، امام خمینی (ره)، ج ۲، ص ۴۲۵، مسئله ۱، ط نشر آثار.

^۲ جواهر الکلام، شیخ محمد حسن نجفی جواهری، ج ۳۹، ص ۷۹، ط ۴۳ جلدی.

حمزة العلوي إلى أبي جعفر الثاني عليه السلام، سؤالی که در اینجا وجود دارد این است که آیا راوی علی بن مهزیار است یا محمد بن حمزه؟ خب مشخص است که علی بن مهزیار ناقل کتابت محمد بن حمزه می باشد. اخبار باب ۳ و ۴ را مطالعه کنید تا بقیه مطالب را روز شنبه به عرضتان برسانیم إن شاء الله تعالی... .

والحمد لله رب العالمين و صلى الله على
محمد و آله الطاهرين

توفیت ولم يعلم لها أحد ولها زوج قال: الميراث
لزوجها^۳.

خبر سنداً صحیح می باشد.

خبر دوم: ﴿محمد بن يعقوب، عن عدة من أصحابنا، عن سهل بن زياد وعن محمد ابن يحيى، عن أحمد بن محمد جميعاً، عن علي بن مهزيار قال: كتب محمد بن حمزة العلوي إلى أبي جعفر الثاني عليه السلام: مولى لك أوصى بمائة درهم إلى وكنت أسمعه يقول: كل شئ هو لي فهو لمولاي، فمات وتركها ولم يأمر فيها بشئ وله امرأتان إحداهما ببغداد ولا أعراف لها موضعاً الساعة، والأخرى بقم ما الذي تأمرني في هذه المائة درهم؟ فكتب إليه: انظر أن تدفع من هذه المائة درهم إلى زوجتي الرجل، وحقهما من ذلك الثمن إن كان له ولد: وإن لم يكن له ولد فالربع وتصدق بالباقي علي من تعرف أن له إليه حاجة ان شاء الله.﴾^۴.

کلینی خبر را از چند طریق از اساتیدش نقل کرده و بعد به هم پیوند زده، قبلاً گفتیم که کلینی سه عده دارد؛ عده احمد بن محمد بن عیسی و عده سهل بن زیاد و عده احمد بن محمد بن خالد برقی، در مورد سهل بن زیاد در رجال بحث وجود دارد که سید بحر العلوم در الفوائد الرجالية او را توثیق کرده و بعد فرموده با اثبات وثاقت سهل بن زیاد بیش از هزار خبر ضعیف را به وثوق رساندیم، محمد بن یعقوب، عن عدة من أصحابنا، عن سهل بن زياد وعن محمد ابن يحيى، عن أحمد بن محمد جميعاً، عن علي بن مهزيار قال: كتب محمد بن

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۵۱۱، ابواب میراث الأزواج، باب ۳، حدیث ۱، ط الإسلامية.

^۴ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۷، ص ۵۱۴، ابواب میراث الأزواج، باب ۴، حدیث ۱، ط الإسلامية.